A stylist

Personal Shopper – francia-német, 2016. Rendezte: **Olivier Assayas**. Írta: **Olivier Assayas**. Kép: **Yorick Le Saux**. Szereplők: **Kristen Stewart** (Maureen), **Anders Danielsen Lie** (Erwin), Lars **Eidinger** (Ingo), **Sigrid Bouaziz** (Lara). Gyártó: **CG Cinéma**, **Vortex Sutra**. Forgalmazó: **Cirko Film**. *Feliratos.* 105 perc.

A képmások, alteregók, tükörjátékok és kibillent női identitások mentén épülő Olivier Assayas-életműben eleve rejlik valami jellegzetesen gótikus, így *A stylist*ban az a legmeglepőbb, hogy a francia rendező harmincéves pályája során még csak most érkezett el odáig, hogy vászonra vigyen egy hagyományos kísértettörténetet. Az már kevésbé üdvös, hogy a mívesen kidolgozott *Sils Maria felhői* után *A stylist* legjobb esetben is csupán zilált ujjgyakorlat, amely hiába veszi katalógusba az elmúlt két évszázad gótikájának néhány legvirulensebb motívumát – mint egy családtag halála és az ehhez kötődő gyászmunka vagy a labilis fiatal lányt manipuláló evilági és túlvilági(?) erők –, végül az összehordott anyagból nem sikerül felépítenie a saját autentikus kísértetkastélyát. Assayas az elérhetetlen bizonyosság keresésében emeli ki a gótikus horror afféle esszenciáját: az újra egy nála idősebb sztár segédjét alakító Stewart nem csupán halott testvérétől vár valamiféle jelet a túlvilágról, de bizarr epizódokkal tarkított tengődése a párizsi divatvilág bugyraiban ugyanennyire egy identitásválság jele.

A rendező korábbi munkáinak hősnői gyakran váltak egy tükörjáték részeseivé, amelyben képmásuk – legyen egy filmszerep vagy egy másik nő – egyszerre biztosított szerepmintát és ellentétpárt. *A stylist* címszereplője ikertestvére halálával vagy a szinte csak fantomként létező munkáltatójával ezt a viszonyítási pontot veszíti el, ezen a szakadáson keresztül törhet be életébe a kapcsolatteremtés kényszere (szeánszokon, elcsent ruhák felpróbálásán és sehová sem tartó cseteléseken keresztül), illetve a modernizált gótika szolid paranoiája. De ugyanez az identitásválság maga alá temeti a film egészét – a hol halovány kísértethistóriába, hol kiszámítható pszichothrillerbe átbillenő karakterrajz alig képes feszültséget csiholni a zsánerfilmes kitérőkből, így a *stylist* szenvedéseinek szemlélése mindinkább egy elnyújtott kukkoláshoz válik hasonlatossá. Assayas kétségkívül végigvisz egy imponálóan perverz koncepciót azzal, hogy nézőjét a védtelen nő után leselkedő szellem pozíciójába kényszeríti, ám épp arról mond le, amire hősnője olyannyira vágyik – az érdemi kapcsolatteremtésről vászon és külvilág között.

SEPSI LÁSZLÓ

Tejben, vajban, szerelemben

On the Milky Road – brit-amerikai, 2016. Rendezte és írta: **Emir Kusturica**. Kép: **Martin Sec** és **Goran Volarevic**. Zene: **Stribor Kusturica**. Szereplők: **Emir Kusturica** (Kosztya), **Monica Belluci** (Neveszta), **Sloboda Micalovis** (Milena), **Maria Darkina** (Luna). Gyártó: **BN Films – Pinball London**. Forgalmazó: **ADS Service**. *Feliratos.* 125 perc.

A hosszú szünet után újra nagyjátékfilmmel jelentkező Emir Kusturica mintha érzéketlen lenne az idő múlásával szemben. Bár a filmjeiben a 80-as évek óta megénekelt háborúk, tájak és népek sokat változtak, ő pedig már rég a Balkán moziveteránjává őszült, legszívesebben most is a lobogó hajú délszláv fenegyerek szerepében tetszeleg. A *Tejben, vajban, szerelemben* egy korábbi szkeccsfilm, a *Words with Gods* (2014) egyik kompakt epizódjának továbbgondolása, ám maga is meglehetősen szkeccsszerűre, vagy inkább kaotikusra sikerült. A rendező által játszott Kosta, a tejesember, és az üldözői elől bujkáló szerb-olasz szépasszony (Bellucci) mágikus realista szerelmi története egészen pontosan olyan, mintha az életmű könnyen forgatható, képes kisenciklopédiája lenne. Mindazt megtaláljuk benne, ami korábban egyszer (vagy többször) már működött, vagyis fegyverropogástól szeren-

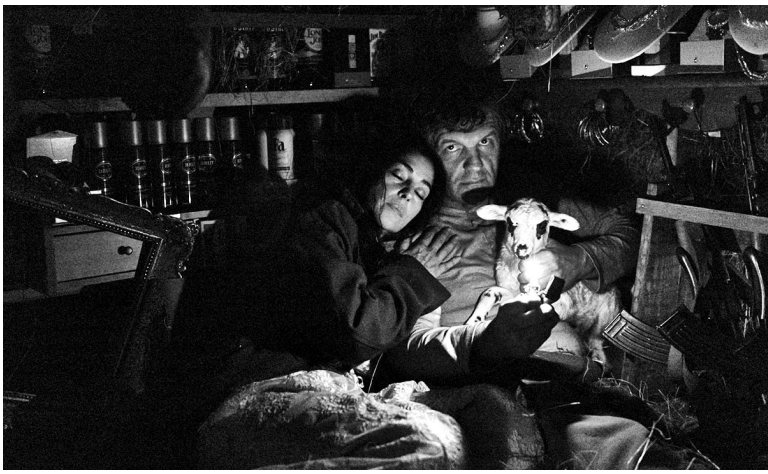

csétlenre és/vagy komikusra rajzolt roma figurákig, delejes viharban repkedő menyaszszonyi fátylaktól csodálatos állatokig bármit, ami valaha védjeggyé vált, amiért korábban több földrész cinefiljei őszintén lelkesedtek. Aminek viszont nyomát sem találjuk, az az eredetiség, a gondolat és a szív, mintha a végeredmény csupán egy adott elemeket véletlenszerű kompozícióba rendező mozgóképes kaleidoszkóp terméke lenne. A mátkapár menekülésére épülő forgatókönyv zavaros, a tempó rossz, a zenét jegyző Stribor Kusturica szólamai az emblematikus elődök, főleg Goran Bregović dallamainak utánzataként, üresen konganak. Sehol az *A papa szolgálati útra ment* érzékenysége, a *Cigányok ideje* varázslata, az *Underground* monumentalitása, hiányzik minden, aminek ízlésével és erkölcsi tartalmával lehetett ugyan vitatkozni, de ami a maga nemében mégis páratlannak számított.

A felütés szerint a film három igaz történetet és a fantáziát keveri össze, de a végeredmény szempontjából ezek aránya és határa tulajdonképpen lényegtelen. Az élmény leginkább abban a benyomásban sűrűsödik össze, miszerint egy olyan Kusturica-filmet láttunk, amely elsősorban csupán lötyögős paródiája egy Kusturica-filmnek.

BARKÓCZI JANKA

A szerelem története

The History of Love – francia-kanadai-román-amerikai, 2016. Rendezte: **Radu Mihăileanu**. Írta: **Radu Mihăileanu**. Kép: **Laurent Dailland**. Zene: **Armand Amar**. Szereplők: **Gemma Arterton** (Alma), **Derek Jacobi** (Loé), **Elliott Gould** (Bruno), **Sophie Nélisse** (Alma Singer). Gyártó: **2.4.7. Films**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft**. *Feliratos*. 134 perc.

Radu Mihăileanu túl nagy feladatot kapott, amelyet mintha a hatáskeltő eszközök kézikönyvét lapozgatva próbált volna megoldani, amikor Nicole Krauss több szálon futó, több idősíkon zajló 2005-ös regényének adaptációját megrendezte. *A szerelem története* egyik erőssége az, ahogy a két párhuzamosan elmesélt, első személyben megírt történet összeér, Mihăileanu filmjében ez inkább széttartó és közel sem egy súlycsoportban lévő cselekményszálakat eredményezett. Az élete minden területén balsorstól üldözött, a második világháború után az Egyesült Államokba emigráló lengyel zsidó író/lakatos, Leo Gursky szomorú szerelmének, ellopott regénye(i)nek, elveszített fiának sokkal terheltebb története agyonnyomja a szerelmi bánattól évek óta depressziós anyja mellett önmagát kereső jelenkori kamaszlány, Alma kalandjait. A két könnyeden cinikus és jó humorú főhős karakterét az író-rendező saját karikatúrájukká maszatolta el, majd pedig mesterkélt és giccsbe hajló jelenetekbe helyezte őket.

Első angol nyelvű filmjét a román Mihăileanu (*Életvonat*) népmesét idéző narrációval és grandiózus képsorral indítja, ám saját hangjára végül nem talál rá. A cukormázzal egyébként is gazdagon borított alapművet tovább édesítő rendező félúton egyensúlyoz a korábbi munkáit meghatározó művészfilmes elbeszélésmód és az itt elvárt közönségfilmes hangvétel között, amelynek eredménye egy minden érzelmi csúcspontján hiteltelen és hamis adaptáció. „Jobb belevágni, és kudarcot vallani, mint meg se próbálni" – hangzik el a regény elején Leo szájából. Nos, Mihăileanu is így gondolhatta, mikor belefogott a regény megfilmesítésébe, ám a stáblista közben mi mégis úgy érezzük, bárcsak inkább a történetben elveszettnek hitt *A szerelem története* akadt volna a kezünkbe.

PETHŐ RÉKA

Örök szerelem

Marguerite et Julien – francia, 2015. Rendezte: **Valérie Donzelli**. Írta: **Valérie Donzelli**, **Jérémie Elkaim**, **Jean Gruault**. Kép: **Céline Bozon**. Szereplők: **Anaïs Demoustier** (Marguerite), **Jérémie Elkaim** (Julien). Gyártó: **Rectangle / Wild Bunch**. Forgalmazó: **Vertigo Média**. *Feliratos*. 105 perc

Miközben a világ még mindig *A sötét ötven árnyalata* miatt őrül meg, a magyar mozikba csendben belopózott egy 2015-ös francia alkotás, amely jóval zaftosabb szexuális devianciát dolgoz fel, mint a sikerregény adaptációjában látható ártalmatlan kötözős szex. A 2011-es *Szemünk fénye* után Valérie Donzelli ismét valós események alapján dolgozott, ám ezúttal saját élettörténete helyett két XVI–XVII. századi fiatal nemesről, Julien és Marguerite de Ravalet-ról forgatott, akik a Napkirály előtti Franciaországban annak ellenére szeretnek egymásba, hogy testvérek.

Ahogy az alkotó előző művében váratlanul megszólaló narrátorokkal és oda nem illően dalra fakadó szereplőkkel hökkentette meg a nézőt, úgy mostani filmje sem szokványos kosztümös dráma: a szereplők modern ruhákat viselnek, és időnként egy fényképezőgép vagy egy helikopter is felbukkan. Ezekben az anakronizmusokban lehetetlen nem észre venni, hogy a rendező a mai kornak akar üzenni, amit az is megerősít, hogy a sztorit keretbe ágyazva adják elő: árva kislányoknak meséli el egy idősebb társuk. Ugyanez a momentum hívja fel a figyelmet arra, hogy a mű a társadalmi konvenciók elleni lázadás örök témáján kívül egy nagyon aktuális prob-

lémát kíván ábrázolni: a nőkkel való egyenlőtlen bánásmódot. A plátói testvérszerelemből kifejlődő incesztus beszédes szimbólumnak bizonyul, mivel nem csak századokkal ezelőtt váltott ki szélsőséges reakciót – ma is tabunak számít. Ahogy más tekintetben sem változott semmi: mikor lenne aktuálisabb a tanulás lehetőségétől megfosztott, erőszakkal férjhez kényszerített nemeslány meséje, mint amikor a nők még a fejlett nyugaton is azért vonulnak utcára, hogy a férfiakkal egyenlőkként fogadják el őket? A kényes téma érzékeny, finoman visszafogott ábrázolása is arra utal, hogy Donzellinek a polgárpukkasztásnál jóval több volt a célja.

VAJDA JUDIT

150 milligramm

La fille de Brest – francia, 2016. Rendezte: **Emmanuelle Bercot**. Írta: **Emmanuelle Bercot**, **Séverine Bosschem**. Kép: **Guillaume Schiffman**. Zene: **Martin Wheeler**. Szereplők: **Sidse Babett Knudsen** (Irene), **Benoît Magimel** (Antoine), **Gustave Kervern** (Kermarec), **Charlotte Laemmel** (Patoche). Gyártó: **Haut et Court**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft**. *Feliratos.* 128 perc.

„Hé, ez Franciaország, és 2010." – nyugtatja rezignált férje a híres gyógyszergyártó céggel hadviselést folytató doktornőt akkor, mikor az asszony éppen kocsija fékrendszerének bevizsgáltatását tervezi, néhány bedurvuló hangú email nyomán. Irène Frachon pár éves története egyenesen a francia újságok, hírportálok és esti híradók húzóanyagaiból katapultált a filmvászonra, amit nagyban elősegített az a tény, hogy nemcsak felfigyelt egy népszerű gyógyszer gyilkos mellékhatására, de több stáción át képviselni tudta, majd sikerre vitte leleplező felfedezését, amiről ezenközben személyes hangvételű könyvet is írt. A kálváriát nem tudósként, kutatóként vagy jogászként járja végig, hanem egy vidéki kórházban dolgozó, betegei révén közvetlenül is érintett tüdőgyógyászként, akit felháborított az a tény, hogy a gyártók az első vészjelzések után – visszavonás helyett – még agresszívebb marketing- és lobbimunkával remélték megúszni a bajt.

A színészi (*Az én szerelmem*) és rendezői (*Fel a fejjel*) előélettel is rendelkező Emmanuelle Bercot érthetően látott fantáziát a sztoriban és a karizmatikus, Jeanne D'Arc-ot és Erin Brockovich-ot egyaránt idéző, a kockázatokat csöppet sem mérlegelő, stratégia helyett szívvel-lélekkel harcoló „kemény csaj" heroinában, ami a *150 milligramm* abszolút főhős-centrikusságában köszön vissza: a kétórás, nagyrészt televíziós stílusban leforgatott film ugyan felskicceli a leleplezéshez asszisztáló kutatók, informátorok, ügyvédek és újságírók vázlatos portréját, de ennél sematikusabban bánik el a gyógyszercég fokozatosan elszemélytelenedő vonalával, vagy a nagycsaládos hátországgal, melyben rendszerint idillien együttzenélő gyerekeket és zokszó nélkül házimunkázó férjet láthatunk. Sidse Babette Knudsen viszont könnyedén és pontosan formálja meg a virágos ingeket preferáló, bájosan egzaltált, ugyanakkor idegesítően kitartó „vidéki" doktornőt, aki a hátrányokból is erényt kovácsolva, egy működő demokráciában firtatja, mégis mennyi és milyen típusú adat kell ahhoz, hogy elérje a nyilvánosság ingerküszöbét? Irène-ből azért nem lesz tragikus hős, mert a filmbeli Franciaországban, 2010-ben erre konkrét válaszok léteznek.

MARGITHÁZI BEJA

Eközben Párizsban

Nocturama – francia, 2016. Rendezte: **Bertrand Bonello**. Írta: **Bertrand Bonello**. Kép: **Léo Hinstin**. Zene: **Bertrand Bonello**. Szereplők: **Finnegan Oldfield** (David), **Vincent Rottiers** (Greg), **Hamza Meziani** (Yacine), **Manal Issa** (Sabrina). Gyártó: **Rectangle / Wild Bunch / Pandora**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft**. *Feliratos.* 130 perc.

Fiatalok jönnek-mennek, metróra szállnak, állásinterjúra indulnak, videójátékoznak. Négy bombát akarnak felrobbantani Párizs belvárosában. Bertand Bonello író-rendező egy olyan árnyék-Párizst mutat be, amiről fogalmunk sem lehet: az alaphelyzet szerint a terror nem külső fenyegetés, hanem a gyerekeink, barátaink, szomszédaink aprómunkája révén szabadul el. Ám a zsánerekkel merészen kísérletező Bonello (*Bordélyház*, *Saint Laurent*) mintha nem tudta volna eldönteni, hogy az amerikai iskolai lövöldözőkhöz hasonló pszichopata fiatalokat, vagy a magasabb cél érdekében, ideológiai alapon pusztító terroristákat akar megtenni hősöknek. Filmje mindkét csapásirányon elindul, ám egyik mellett sem köteleződik el.

Az *Eközben Párizsban* úgy indul, mint az *Elefánt*, jóformán szöveg nélküli, hosszú jelenetekben figyelhetjük a felettébb gyanús nagykamaszokat. Aztán inkább *A Baader-Meinhof csoport*ot idézik a látottak: kiderül, hogy egy nagyhatalmú bankigazgató is hőseink célkeresztjébe került. Ezt a szálat és a hozzá társuló, üres frázisokat („mostantól semmi nem lesz ugyanolyan!") nyugodtan elhagyhatta volna a rendező, mint ahogy az egyórás tervezési fázist is érdemes lett volna lerövidíteni. A *Holtak hajnala* óta klisévé vált bevásárlóközponti rejtőzködés jelenetei annál erősebbek és megrendí-

tőbbek. Bonello higgadtan, hűvösen követi le a hősök – ekkor már gyilkosok – lelki összeomlását, harsány popzenére vágott bulijeleneteket beiktatva, hogy érezzük, milyen hétköznapiak is ezek az álomvilágban élő tinédzserek. A kőkemény rendőrségi fellépés végjátékában már egészen közel érezzük magunkhoz a hősöket, és velük együtt fogjuk fel tetteik súlyát. Kár, hogy addigra túl vagyunk a kétórás játékidőn, a felkavaró finálé így inkább stílustörésnek hat az alapvetően inkább távolságtartó, lassú filmben.

KRÁNICZ BENCE

Logan – Farkas

Logan – amerikai, 2017. Rendezte: **James Mangold**. Írta: **Michael Green**, **David James Kelly**. Kép: **John Mathieson**. Zene: **Cliff Martinez**. Szereplők: **Hugh Jackman** (Logan), **Dafne Keen** (Laura), **Patrick Stewart** (X-Professzor), **Boyd Holdbrook** (Donald). Gyártó: **Donner's Company / 20th Century Fox / Kinberg Genre / Marvel Entertainment**. Forgalmazó: **InterCom**. *Szinkronizált.* 137 perc.

Korunk westernje, a szuperhősfilm bár művészi értelemben kifulladni látszik, a fiatalok körében a világproblémákat a magányos lovasoknál sokkal hatékonyabban megoldani képes álarcos igazságosztó félistenek továbbra is kirobbanó népszerűségnek örvendenek. Jóllehet, az idővel a mozilegendákat megformáló sztárok továbbra sem dacolhatnak, erre jött rá az *X-Men*-sorozat két ikonikus színésze, Patrick Stewart (Xavier professzor) és Hugh Jackman (Rozsomák) is 17 évvel az *X-Men – A kívülállók* után. A két sztár búcsút vesz a szuperhősfilmektől, melyhez James Mangold *Logan* című kvázi szuperhős-westernjével asszisztál.

A *Logan*t nem túlzás westernnek nevezni. James Mangold egyfelől sorvezetőként használja *Shane*-t, George Stevens 1953-as klasszikusát, másfelől

a *Logan* posztapokaliptikus világa (2028, a mutánsokat a Transigen nagyvállalat kiirtotta vagy üldözi) és antihősei felidézik az olyan ikonikus vadnyugati filmeket, mint John Wayne hattyúdalai, a *Cowboyok* és *A mesterlövész* vagy Clint Eastwood búcsúzása, a *Nincs bocsánat.* A címszereplő Logan már nincs ereje teljében, fémkarmait alig bírja kipréselni ökléből, testét belülről végzetes kór emészti fel. A Rozsomák gondozására szoruló kilencvenen túli Xavier pedig tömegpusztító fegyverré változik, ha epilepsziás rohamai elhatalmasodnak rajta. A két kiöregedett mutáns utolsó reménysége a képregényeket történelemkönyvként forgató Laura, aki Loganhez hasonló képességekkel bír, és még hisz a kitaszított szuperhősök új aranykorában, mely már csak egy másik X-Men-sorozatban jöhet el. A filmelőzetesek ígéreteit beváltotta James Mangold munkája, amely valóban drámai hangvételű, keserű és kegyetlen. Ha a végső leszámolást össze is csapták, a *Logan* zárójelenete gyönyörű: Mangold a *Shane* haldokló hősének utolsó szavait megidézve int búcsút a klasszikus X-Men-mítosznak.

BENKE ATTILA

Kong: Koponya-sziget

Kong: Skull Island – amerikai, 2017. Rendezte: **Jordan Vogt-Roberts**. Írta: **Max Borenstein**, **Derek Connolly**, **John Gatins** és **Dan Gilroy**. Kép: **Larry Fong**. Zene: **Henry Jackman**. Szereplők: **Tom Hiddleston** (James), **Brie Larson** (Mason), **John Goodman** (Bill), **Samuel L. Jackson** (Packard), **John C. Reilly** (Marlowe). Gyártó: **Warner Bros. / Legendary Entertainment**. Forgalmazó: **InterCom**. *Szinkronizált.* 118 perc.

A processzorok gyorsulásával a mozi ikonikus óriásszörnyei is sorra visszatérnek, lehengerlő üzleti eredményekkel. A gigantikus pixelhalmok sterilitását a producerek egyéni látásmódú, fiatal függetlenfilmes alkotókkal próbálják ellensúlyozni, akik a rendezés mellett még a forgatókönyvekbe is belenyúlhatnak. Százmilliós büdzsé felett persze nehéz tartani a bebetonozott elvárások és saját ötletek közti egyensúlyt: míg Colin Trevorrow dínóit a fotórealisztikus rombolásporno őrölte fel, Gareth Edwards óriásgyíkját a felesleges drámázás gyűrte le. A hatalmas majomkirály újabb eljövetele épp azért kellemes meglepetés, mert Jordan Vogt-Roberts kellő iróniával és markáns vízióval közelített a feladatához.

Az új Kong olyan, mintha egy vigyorgó kisiskolás az *Apokalipszis most!* vetített jelenetei előtt püfölné a behemót akciófiguráit. Napsárgára savazott képek, párálló zöldben menetelő szakasz, lassított propellerek és Jefferson Airplane, a vietnami háború filmes esztétikája remekül passzol az egzotikus sziget túlélő kalandjaihoz. A virtuális Kong végre tényleg robosztus és fenyegető, az eredeti felhőkarcolós finálét megidéző helikopteres zúzás pedig eszményi látványosság. A szín- és hangorgia mellett az sem zavaró, hogy maguk a figurák szinte teljesen zárójeleződ-

nek. Az alkotók a korhangulatnak megfelelően kilúgozzák a szépség és szörnyeteg szexuális áthallásoktól hemzsegő meséjét és az ökológiai olvasat felé indulnak. Kong a természetet pusztító emberiség kollektív bűntudatára játszik, épp csak annyira, hogy a jeges kólát azért ne nyeljük félre a plázában. A vékonyka sztori erőlködés nélkül fűzi össze az attrakciókat, az A-ligás színészek delux biodíszletek és még Kurtz ezredes is felénk kacsint, de semmi komoly. Itt minden a látványért van, és arra tényleg nem lehet panasz. Minél hangosabb és nagyobb a vászon, annál jobb.

HUBER ZOLTÁN

John Wick: 2. felvonás

John Wick: Chapter 2 – amerikai, 2017. Rendezte: **Chad Stahelski**. Írta: **Derek Kolstad**. Kép: **Dan Laustsen**. Zene: **Tyler Bates**. Szereplők: **Keanu Reeves** (Wick), **Riccardo Scamarcio** (Santino), **David Patrick Kelly** (Charlie), **Ian McShane** (Winston), **Laurence Fishburne** (Bowler King). Gyártó: **Summit Entertainment / Lionsgate**. Forgalmazó: **Freeman Film**. *Szinkronizált*. 122 perc.

John Wick ott folytatja, ahol az első rész végén abbahagyta - lelkiismeretesen mészárolja tovább a meseszerű New York-i orosz alvilágot, hogy megbosszulja a kutyája halálát. Aztán másodszor is megpróbál visszavonulni, hogy halott felesége fotója fölött búslakodhasson az üres luxuslakásban, de a múltja persze megint visszarántja a jó öreg bérgyilkos-üzletágba. A *Mátrix* kaszkadőreiből rendezővé vedlett Chad Stahelski és David Leitch tehát nem változtattak semmit a bevált recepten: a sztori éppolyan banális, az alvilág éppolyan elrajzolt, az akciójelenetek pedig éppolyan ütősek, akárcsak a 2014-es alapműben voltak. Hiszen épp ebben a kontrasztban rejlik a siker titka. A film a faék egyszerűségű, vállaltan blőd történet és a teátrális gengszterközeg színes celofánjába csomagolva szolgálja fel a feszültre koreografált, hiperbrutális ütközeteket, amelyekben a stilizáció ellenére is fáj minden egyes csontreccsenés.

Ezúttal mindössze annyi az újdonság, hogy globális rendszerré tágítják az első rész romantikus lovagi etikettre épülő alvilágát, így a New York-i night clubok után már a római katakombákban is megcsodálhatjuk a véres balettelőadást, amelynek Wick a sztártáncosa és egyedüli túlélője is. Közben persze a film tele van utalásokkal, ám a rendező nem pajkos félmosollyal, hanem ugyanazzal az elszánt pókerarccal kacsint ki a nézőre, ahogy főhőse gyilkolja halomra ellenfeleit. Laurence Fishburne karaktere például egyszerre idézi meg a *Szellemkutya* postagalambokkal kommunikáló gengszterszamuráját, és Keanu Reeves-szel közös sci-fi klasszikusát, a *Mátrix*ot. A végső múzeumi ütközet pedig *A sanghaji asszony* híres finálját dagasztja monumentális akciójelenetté, végletekig fokozva a játékot a tükröződéssel, egyben utalva arra a kultúrevolúciós alaptételre, hogy valójában minden akciójelenet korábbiak tükörképe. Ez különösen őszinte ars poetica Keanu Reeves állandó dublőrétől.

JANKOVICS MÁRTON

Tűnj el!

Get Out! – amerikai, 2017. Rendezte és írta: **Jordan Peele**. Kép: **Toby Oliver**. Zene: **Michael Abels**. Szereplők: **Daniel Kaluuya** (Chris), **Allison Williams** (Rose), **Bradley Whitford** (Armitage), **Caleb Landry Jones** (Jeremy), **Catherine Keener** (Missy). Gyártó: **Blumhouse Productions**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. *Feliratos* 103 perc.

Csaknem 50 éve már, hogy bemutatták Romero klasszikusát, az 1960-as évek polgárjogi mozgalmaira is reflektáló *Az élőholtak éjszakáját*, de az amerikai horrorfilmekben még ma is kivételesnek számít, hogy a főhős afro-amerikai legyen. Az idei év horror-szenzációja, a *Tűnj el!* azonban nemcsak a fekete protagonistával emelkedik ki a nagy átlagból: valódi *fekete horrorfilm*mel állunk szemben, amelyben az amerikai feketék által nap mint nap átélt, nagyon is valóságos borzalmak kerülnek a középpontba.

Ha csak a kulcsszavakra lecsupaszított történetet nézzük, a *Tűnj el!* akár a *Találd ki, ki jön ma vacsorára* és *A texasi láncfűrészes mészárlás* modernkori egyvelege is lehetne. Rose szeretné bemutatni barátját, Christ a kertvárosban élő szülőknek, az egyetlen probléma csak az, hogy elfelejtette közölni velük, hogy új barátja éppenséggel fekete. A fiú előre tart a nagy találkozástól, és – nem árulunk el nagy titkot – félelmei sokszorosan beigazolódnak. Csak nem éppen úgy, ahogyan azt eddigi filmélményeink alapján gondolnánk. A vészjóslóan nyugodt kertvárosi idillben ugyanis nem vérszomjas redneckekkel vagy a fehér felsőbbrendűséget hirdető neonácikkal találkozunk, hanem a végletesen sztereotipizált fehér liberális középosztállyal. A rettegett szülők tárt karokkal fogadják a fekete fiút, ám közben állandóan túlkompenzálnak: az egyik pillanatban Obamát, a másikban Jesse Owenst méltatják, a harmadikban a fekete személyzet miatt mentegetőznek. Az ő szalonrasszizmusuk ellen fogalmaz meg szatirikus kiáltványt a Comedy Centralon futó szkeccseivel elhíresült, elsőfilmes Jordan Peele, anélkül, hogy a film a politikai pél-

dabeszéd szintjére süllyedne. A *Tűnj el!* legnagyobb érdeme mégis az, hogy egy pillanatra sem hagyja cserben műfaji gyökereit, és horrorfilmként is első osztályúan teljesít. Példás, a kortárs filmektől szokatlan türelemmel vezeti be a nézőt a tökéletes máz alatti összeesküvésbe, a csattanóval pedig egy sor klasszikus előtt is megemeli a kalapját.

HEGEDŰS MÁRK SEBESTYÉN

Háziúr kiadó

Adopte un veuf – francia, 2016. Rendezte: **François Desagnat**. Írta: **Jérôme Corcos**. Kép: **Vincent Gallot**. Zene: **Fabien Cahen**. Szereplők: **André Dussollier** (Hubert Jacquin), **Bérengère Krief** (Manuela), **Arnaud Ducret** (Paul-Gérard), **Julia Piaton** (Marion), **Nicolas Marié** (Samuel). Gyártó: **Nac / Someci / TF' Films**. Forgalmazó: **MTVA**. *Feliratos.* 97 perc.

Az európai midcult különös vonzalmat érez a lakóközösségek sorsát felfedő komédiák iránt, elég csak a *Lakótársat keresünk*-filmekre, vagy a nagysikerű Anna Gavalda-adaptációra (*Egyedül nem megy*) gondolnunk. Utóbbi alapképletét szinte szóról szóra mondja fel François Desagnat legújabb filmje, melyben ugyancsak négy, igen különböző személyiség találkozik, ám itt nem szerelmi szál, hanem mély rokonszenv szövődik közöttük. A rendező korábbi filmjei közül a hazánkban is bemutatott *Mint(a)apa* épp úgy a generációs ellentétekből indul ki, mint a mostani film: a *Háziúr kiadó* idős, magányos orvosa egy véletlen folytán kiadja lakása üres szobáit egy húszas éveiben járó lánynak, egy pályája elején járó ügyvédnek és egy szintén fiatal ápolónőnek. A négy szereplő közötti konfliktusok fő forrása mégis inkább a különböző temperamentumokban, mint a korkülönbségben rejlik: ahogy a konformista, közönségbarát vígjátékokból tudjuk, itt is mindenki kicsit más, mint amilyennek elsőre mutatja magát (a konszolidált úr nagyon is vagány, az excentrikus vadócnak érző a szíve, stb.). A film ötödik főszereplője, a parkra néző lakás, a klasszikus, párizsi nagypolgári otthon hatalmas ablakaival, mindig behúzott vastag függönyeivel – amely nem csak értékes, de olcsó elemekkel is tömve van, mint ahogy a filmben is avíttan elegáns és fiatalosan bóvli fordulatok váltakoznak egymással.

A háziurat alakító André Dussollier a francia film veteránja (filmográfiája Truffaut-tól Resnais-n át egészen az *Amélie csodálatos életé*ig röpít), és pontosan úgy őrködik a hozzá képest zöldfülűnek számító színészfiókák fölött, ahogy az általa alakított háziúr odafigyel a szinte családjává növő lakóközösség minden tagjára. A *Háziúr kiadó* legnagyobb erőssége a színészek közötti összhang, ami az igényes, bár korántsem hibátlan rendezéssel együtt pontosan azt a végeredményt hozza, amit várunk: önfeledt, minden komplikációtól mentes szórakozást.

KOVÁCS KATA

Menedék

The Zookeeper's Wife – amerikai, 2017. Rendezte: **Niki Caro**. Írta: **Angela Workman**. Kép: **Andrij Parekh**. Zene: **Harry Gregson-Williams**. Szereplők: **Jessica Chastain** (Antonina), **Daniel Brühl** (Lutz), **Johan Heldenbergh** (Jan), **Michael McElhatton** (Jerzyk). Gyártó: **Scion Films**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. *Szinkronizált.* 124 perc.

Tekintve, hogy manapság a klasszikus állatkertek egyre inkább az emberiség által kiirtásra ítélt állatfajok utolsó példányainak gyűjtőtáboraivá válnak, Diane Ackerman epizodikus dokumentumkönyve és az álomgyári adaptáció alaptémája a 2. világháború alatt zsidók menedékké alakult varsói állatkertről kényelmetlen párhuzamot von a két csoport között, amelyet a Caro-Workman páros munkája igen szerencsétlenül tovább is erősít. Nem csupán olyan bakikról van itt szól, mint a lágerfilmek fő vizuális toposzává vált táborkaput idéző állatkerti bejárat visszatérő képe vagy a bizarr elszólások a hősök részéről („éheznek, mint a patkányok", „szappant főznek az állatainkból"), de túlzott hangsúlyt kap a ketrecekben gondozott menekültek passzivitása, katatón bábokká redukálásuktól a gettó ellenállási harcának teljes kihagyásáig (noha a könyv épp annyi figyelmet szentel neki, mint a Honi Hadsereg – a filmben is helyett kapott – felkelésének).

A *Menedék* alkotónői azonban messze nem azt tekintik központi kérdésnek, hogy az állati sorba hajtott zsidóság emlékének (és migráns-áthallásainak) vagy napjaink globális bioholokausztjának szenteljék-e történelmi példabeszédüket, inkább a mű eredeti címéhez híven mindkettőt alárendelik az elnyomó férfihatalommal szembeszegülő női ellenállás fontosabb és időszerűbb témájának. Caro 2002-es elsőfilmjéhez, a *Bálnalovas*hoz képest a rebellis serdülő lányt gondoskodó anyára cseréli (aki ki sem lép a házból bájos emlőskölyök nélkül a karjaiban), az elnyomó maori nagyapát zoológusból átírt náci parancsnokra, a patriarchátus prédáit pedig partra vetett cetekről részeg kanmurin lemészárolt nagyvadakra – az állatvilág változatlanul inkább eszköz, mint cél számára. Ezúttal azonban rács mögé zárva hitelességet és árnyaltságot az olcsó propagandafilmek teljes eszköztárát elszabadítja (lásd a bölényfedeztetés feminiáci jelenetét), többek között a hősnőre ruházva valamennyi dramaturgiai fordulópont érdemét (élen a légből kapott és értelmetlen thriller-finálével) – így válik a *Menedék* a női akarat diadalává.

VARRÓ ATTILA